

แผนงาน	สร้างสมดุลของการใช้ประโยชน์และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพ	
กิจกรรม	สร้างและรวบรวมองค์ความรู้ทางด้านพืช	
โครงการ	ศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพและการใช้ประโยชน์จากพืชในพื้นที่ป่าเขาหินปูนอุทยานแห่งชาติภูผาม่าน จังหวัดขอนแก่นและจังหวัดเลย	
หน่วยงานรับผิดชอบ	ศูนย์รวมพรรณไม้ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จ. ขอนแก่น	
คณะดำเนินงานวิจัย	<u>ที่ปรึกษาโครงการ</u>	ดร. วีระชัย ฤ นนคร ดร. พรชัย ปรีชาปัญญา ดร. สุญาณี เวสสุบุตร ศ.ดร. ประνομม จันทรโณทัย
	<u>คณะทำงาน</u>	ดร. มณฑล นอแสงศรี ดร. จรัญ มากน้อย นายคณิต แวงวาสิต นายวิโรจน์ โรจนจินดา ผู้ช่วยนักวิจัย

1. หลักการและเหตุผล

จังหวัดขอนแก่นตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ทิศเหนือติดต่อกับจังหวัดเลย จังหวัดหนองบัวลำภู และจังหวัดอุดรธานี ทิศตะวันออกติดต่อกับจังหวัดกาฬสินธุ์ และจังหวัดมหาสารคาม ทิศใต้ติดต่อกับจังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดนครราชสีมา ทิศตะวันตกติดต่อกับจังหวัดชัยภูมิ จังหวัดเพชรบูรณ์ และจังหวัดเลย ภูมิประเทศโดยทั่วไปเป็นที่ราบสูง มีความสูงจากระดับน้ำทะเล 100-200 เมตร ลาดเทไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ มีที่ราบลุ่มบางตอนแถบลุ่มแม่น้ำชี แม่น้ำพองและแม่น้ำเซิน ภูมิประเทศทางด้านทิศตะวันตกเป็นที่ราบสูงแคบ ๆ และภูเขา ส่วนทางด้านทิศตะวันออกเป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำ ภูมิประเทศแบ่งออกได้เป็น 3 ลักษณะคือ

1. บริเวณที่ราบสูงตะวันตก เป็นบริเวณพื้นที่ภูเขาจากเทือกเขาเพชรบูรณ์และภูกระดึง มีลักษณะเป็นลอนคลื่นตั้งแต่ถึงลี้ก บริเวณดังกล่าวอยู่ในเขตอำเภอกุฉินารายณ์ อำเภอชุมแพ อำเภอสีชมพู อำเภอภูเวียง กิ่งอำเภอหนองนาคำ อำเภออุบลรัตน์ อำเภอน้ำพอง อำเภอฝาง อำเภอหนองเรือ อำเภอฆ้องชัย และกิ่งอำเภอโคกโพธิ์ชัย

2. บริเวณที่ราบตอนกลาง มีลักษณะเป็นลูกคลื่นลอนตื้นมีที่ดอนสลับที่นา บางส่วนเป็นเนินเขาเตี้ย ๆ อยู่ในพื้นที่ตอนกลางและตอนใต้ ของอำเภอกระนวน กิ่งอำเภอชำ สูง ด้านตะวันออกของอำเภอเขาสวนกวาง อำเภอ น้ำพอง และทางตอนเหนือของอำเภอเมือง

3. บริเวณแอ่งโคราช มีลักษณะเป็นลูกคลื่นลอนตื้นสลับกับที่นาบางส่วนเป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำชีมีที่สูงอยู่บ้างอยู่ในพื้นที่ตอนกลางอำเภอเมือง ตอนกลางอำเภอบ้านฝาง ด้านตะวันออกของอำเภอมัญจาคีรี อำเภอบ้านไผ่ กิ่งอำเภอโนนศิลาอำเภอชนบท อำเภอพระยืน กิ่งอำเภอบ้านแฮด อำเภอเวียงใหญ่ อำเภอเวียงน้อย และอำเภอหนองสองห้อง

จากข้อมูลทรัพยากรป่าไม้ของจังหวัดขอนแก่น รายงานว่ามีพื้นที่ป่าไม้ทั้งสิ้น 803,754.33 ไร่ โดยแบ่งตามประเภทพื้นที่ ดังนี้

1. พื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Conservation Forest: Zone C) รวมพื้นที่ 172,260.25 ไร่
2. พื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Economic Forest: Zone E) รวมพื้นที่ 131,444.08 ไร่
3. พื้นที่อุทยานแห่งชาติ รวมพื้นที่ 500,050 ไร่ แบ่งออกเป็นพื้นที่ 4 อุทยานแห่งชาติ ได้แก่
  - 3.1 อุทยานแห่งชาติภูเวียง พื้นที่ 203,125 ไร่
  - 3.2 อุทยานแห่งชาติภูผาม่าน พื้นที่ 169,375 ไร่
  - 3.3 อุทยานแห่งชาติน้ำพอง พื้นที่ 96,875 ไร่
  - 3.4 อุทยานแห่งชาติภูเก้า-ภูพานคำ พื้นที่ 30,675 ไร่

พื้นที่ทางตะวันตกของขอนแก่น โดยเฉพาะในเขตอำเภอภูผาม่านและบางส่วนของอำเภอชุมแพ เป็นบริเวณที่มีภูเขาใหญ่ น้อย อยู่สลับซับซ้อน ติดต่อกันไปจนจรดเทือกเขาเพชรบูรณ์ และภูกระดึงทำให้ดูเหมือนว่าบริเวณนี้เป็นทะเลภูเขา โดยภูเขาเหล่านี้ล้วนเป็นภูเขาหินปูน จึงก่อให้เกิดเป็นถ้ำมากมาย ส่วนใหญ่อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติภูผาม่าน และอุทยานแห่งชาติภูเวียงโดยทั่วไป ภูเขามักมีลักษณะเป็นทิวที่เรียกว่าเทือกเขา แต่ในจังหวัดขอนแก่นมีภูเขาอยู่ลูกหนึ่งคือ ภูเวียง มีลักษณะโค้งเป็นวงกลมขนาดใหญ่ ภายในบริเวณโค้งวงกลมที่ภูเขาลูกนี้โอบล้อมไว้ เป็นที่ราบลุ่มกว้างใหญ่ มีผู้คนเข้าไปตั้งบ้านเรือนอยู่อาศัยเป็นจำนวน มากจนกลายเป็นเมือง คือเมืองภูเวียง

ลักษณะที่โดดเด่นของภูเขาอีกลูกหนึ่งคือ ภูผาม่าน ซึ่งตั้งอยู่ทางตอนใต้ของอุทยานแห่งชาติภูผาม่าน เป็นเทือกเขาที่มีหน้าผาสูงชันรูปร่างเป็นแผ่นสี่เหลี่ยมผืนผ้าขนาดใหญ่ มองดูคล้ายผ้าม่านผืนใหญ่คลื่นตัวลงมาจากยอดเขา ลงมาสู่พื้นเบื้องล่าง ภูเขามีลักษณะโดดเด่นเป็นที่รู้จักกันดีคือ ผานกเค้า บ้านยอดเขาภูเป้อยู่ในเขตอำเภอชุมแพ หน้าผาแห่งนี้มีรูปร่างคล้ายนกเค้าแมวที่กำลังยืนเกาะ อยู่บนโขดหินขนาดใหญ่

อุทยานแห่งชาติภูผาม่าน

ประวัติความเป็นมา

ด้วยกรมป่าไม้ได้รับแจ้งจากสำนักป่าไม้ จังหวัดขอนแก่น และสำนักงานป่าไม้ จังหวัดเลย ขอให้กรมป่าไม้พิจารณาพื้นที่ป่าดงลาน ท้องที่อำเภอชุมแพ อำเภอภูผาม่าน จังหวัดขอนแก่น และพื้นที่ป่าภูเปือย ท้องที่อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย เป็นอุทยานแห่งชาติ ประกอบกับคณะกรรมการป้องกันการบุกรุกทำลายป่าตามโครงการพระราชดำรินำพระทัยจาก ในหลวง เพื่อพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (โครงการอีสานเขียว) และอุทยานแห่งชาติ ภูกระดึง จังหวัดเลย และป่าสงวนแห่งชาติ ต่อมากรมป่าไม้ได้พิจารณาสนับสนุนนโยบายของ รัฐบาล จึงได้มีคำสั่งกรมป่าไม้ที่ 1475/2532 ลงวันที่ 27 กันยายน 2532 ให้นายพนม พงษ์ สุวรรณ นักวิชาการป่าไม้ 4 กองอุทยานแห่งชาติในขณะนั้น ซึ่งปฏิบัติงานอยู่ที่อุทยานแห่งชาติ ภูกระดึง จังหวัดเลย ได้ทำการสำรวจเพิ่มเติมและจัดตั้งพื้นที่ป่าบริเวณใกล้เคียงเป็นอุทยาน แห่งชาติและทำหน้าที่เป็นหัวหน้าอุทยานแห่งชาติ หลังจากได้พิจารณาสำรวจจัดตั้งเป็นอุทยาน แห่งชาติแล้ว ต่อมาเมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2534 ได้รับประกาศพระราชกฤษฎีกา เล่มที่ 108 ตอน ที่ 215 เป็นอุทยานแห่งชาติลำดับที่ 72 ของประเทศไทย

อุทยานแห่งชาติภูผาม่าน เรียกตามชื่อของภูเขาเทือกหนึ่งอยู่ทางตอนใต้ของพื้นที่ อุทยาน มีลักษณะเป็นหน้าผาสูงชันคล้ายสี่เหลี่ยมผืนผ้า มองดูเหมือนผ้าม่านผืนใหญ่ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลนาหนองทุ่ม อำเภอชุมแพ ตำบลห้วยม่วง ตำบลวังสาวป ตำบลนาฝาย ตำบลภูผาม่าน จังหวัดขอนแก่น และท้องที่ ตำบลภูกระดึง ตำบลศรีฐาน อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย รวมเนื้อที่ประมาณ 350 ตารางกิโลเมตรหรือ ประมาณ 218,750 ไร่

ลักษณะภูมิประเทศ

โดยทั่วไปเป็นภูเขาหินปูน มีลักษณะสูงชัน ติดต่อกันเป็นเทือกยาวประมาณ 18 กิโลเมตรความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 200-1000 เมตร เป็นเทือกเขาที่ทอดตัวมาจาก อุทยานแห่งชาติน้ำหนาว กั้นเขตแดนระหว่างอำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย และอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น โดยมีภูเขาสันยอสุดเขาสันยอสูงสุดในพื้นที่ โดยมีความสูงจากระดับ น้ำทะเล ประมาณ 1000 เมตร เป็นแหล่งกำเนิดของลำน้ำพองและลำน้ำเชิญ สภาพป่าโดยทั่วไปเป็นป่า ดิบเขา ป่าดิบแล้ง ป่าเบญจพรรณ และป่าเต็งรัง ปกคลุมด้วยป่าเต็งรัง ป่าเบญจพรรณและป่า ดิบแล้งเป็นส่วนน้อยทางด้านเหนือของภูเก้า-ภูพานคำ เป็นบริเวณต้นน้ำที่สำคัญทางด้านเหนือ ของลำน้ำพอง ซึ่งเป็นต้นกำเนิดลำน้ำห้วยบองและสาขาอื่น ๆ หลายสายที่ไหลลงไปรวมกับ ลำน้ำ พองที่ก่อกำเนิดมาจากอุทยานแห่งชาติภูกระดึง

ลักษณะภูมิอากาศ

มี 3 ฤดู ตามสภาพอากาศของประเทศไทย ในช่วงฤดูหนาวมีอุณหภูมิเฉลี่ยประมาณ 26 องศาเซลเซียสและในฤดูร้อนมีอุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 39 องศาเซลเซียส

พรรณพืชและสัตว์ป่า

มีพรรณพืชตามสภาพป่าที่พบ ไม้ที่สำคัญได้แก่ ประดู่ เต็ง เหียง พลวง แดง ตะแบก มะค่าโมง สัก ไม้ชนิดต่าง ๆ และพันธุ์ไม้พื้นล่างได้แก่ ต้นลาน หวาย หว่านไพร ชัน ข่าป่า เพ็ก หญ้าคา แฝก กล้วยไม้ป่า และจากการสำรวจในพื้นที่ทำกินและที่อยู่อาศัยของราษฎรในพื้นที่อุทยาน ฯ พบพรรณไม้ 307 ชนิด ส่วนสัตว์ป่าที่พบได้แก่ เสี่ยงผา นิ่ม เก้ง หมูป่า ลิง กระต่ายป่า ตะกวดและอื่น ๆ ประมาณ 60 ชนิด นกชนิดต่าง ๆ ประมาณ 72 ชนิด แมลงและผีเสื้อต่าง ๆ ประมาณ 140 ชนิด

จุดเด่นทางธรรมชาติ แบ่งได้เป็นสองเส้นทางดังนี้

1. เส้นทางที่ว่าการอำเภอภูผาม่าน ไปตามเส้นทางชุมแพ-เพชรบูรณ์ (ทางหลวงหมายเลข 12) เลี้ยวขวาไปตามทาง สาย 201 ประมาณ 10 กิโลเมตร เลี้ยวซ้ายไปตามทางสู่ที่ว่าการอำเภอภูผาม่าน

1.1 ถ้ำค้างคาว ตั้งอยู่บนภูผาม่าน ห่างจากที่ว่าการอำเภอ ฯ ประมาณ 2.5 กิโลเมตร อยู่บริเวณหน้าผาด้านหน้าสูงจากระดับ พื้นดินประมาณ 100 เมตร ภายในถ้ำมีค้างคาวปากย่น (*Tararida plicata*) อาศัยอยู่หลายล้านตัวเป็นค้างคาวกินแมลงเป็นอาหาร

1.2 ถ้ำพระ อยู่ใกล้เคียงกับถ้ำค้างคาว เป็นถ้ำที่มีลักษณะยาวเฉียงขึ้นด้านบนสามารถเดินทะลุถึงยอดภูผาม่านได้แต่เส้นทางค่อนข้างลำบาก ภายในถ้ำมีหินงอกหินย้อยสวยงามและมีเสาหินขนาดใหญ่

1.3 โครงการพัฒนาป่าดงลาน 4 ตั้งอยู่ที่บ้านวังสวาบหมู่ 1 ตำบลวังสวาบ ห่างจากที่ว่าการอำเภอ ฯ ประมาณ 14 กิโลเมตร เป็นที่ทำการของหน่วยงานกรมป่าไม้

1.4 ถ้ำภูตาหลอ ตั้งอยู่ที่บ้านวังสวาบ ห่างจากที่ว่าการอำเภอ ฯ 17 กิโลเมตร รถยนต์เข้าถึงได้เฉพาะในฤดูแล้ง เป็นถ้ำที่โอบโถง พื้นที่ประมาณไร่เศษ เพดานถ้ำสูงประมาณ 5-7 เมตร มีหินงอกหินย้อยซึ่งยังอยู่ในสภาพที่เป็นธรรมชาติ

1.5 น้ำตกตาดฟ้า เป็นน้ำตกที่เกิดจากลำห้วยตาดฟ้าซึ่งเป็นเส้นแบ่งเขตแดนอำเภอภูผาม่าน จังหวัดขอนแก่นกับอำเภอน้ำหนาวจังหวัดเพชรบูรณ์ อยู่ในท้องที่บ้านดงสระคร่าน หมู่ 7 ตำบลวังสวาบ ห่างจากที่ว่าการอำเภอ ฯ ประมาณ 40 กิโลเมตร รถสามารถเข้าถึงแค่บ้านตาดฟ้า หลังจากนั้นต้องเดินเท้าต่อไปอีก น้ำตกมีทั้งหมด 5 ชั้น ชั้นสุดท้ายมีความสูงประมาณ 80 เมตร

2. เส้นสำนักงานอุทยานฯ ตรงต่อมาจากเส้นทางเดิม ตามทางหลวงหมายเลข

201

2.1 น้ำตกตาดใหญ่ เป็นน้ำตกที่มีขนาดใหญ่ เกิดจากห้วยตาดฟ้า มีน้ำตกชั้นเล็กชั้นน้อยหลายชั้นก่อนตกลงหน้าผาที่มีความ สูงประมาณ 80 เมตร เป็นน้ำตกที่สูงที่สุดในอุทยาน ฯ

2.2 น้ำตกตาดร่อง เป็นน้ำตกที่เกิดจากลำน้ำพองที่ไหลมาจากภูกระดึงมีความสูงประมาณ 60-70 เมตร อยู่ระหว่างเขตรอยต่อ ของอุทยานแห่งชาติภูกระดึงและอุทยานแห่งชาติภูผาม่าน

2.3 ถ้ำพญานาคราช ภายในมีหินงอกหินย้อยลักษณะเป็นริ้วคล้ายม่านประดับด้วยเกร็ดประกายแวววาวของหินแร่ รยยนต์ สามารถเข้าถึงเชิงเขาที่เป็นตัวถ้ำได้ ถ้ำนี้มีความคดเคี้ยวคล้ายพญานาคยาวประมาณ 1 กิโลเมตร

2.4 ถ้ำลายแทง อยู่ถัดจากถ้ำพญานาคราชมาประมาณ 800 เมตร มีภาพเขียนสีโบราณบนผนังถ้ำกว้างประมาณ 2 ตารางเมตร ภาพมีลักษณะต่าง ๆ เช่น ภาพคน สัตว์และอื่น ๆ รวมประมาณ 70 ภาพ แสดงถึงอารยธรรมและการดำรงชีวิตของคนยุคก่อน ประวัติศาสตร์กว่า 2000 ปี

2.5 น้ำตกตาดร่อง หรือที่ชาวบ้านเรียกว่าน้ำตกตาดฮ้อย อยู่ในเขตจังหวัดเลย ระหว่างรอยต่ออุทยานแห่งชาติภูกระดึงอุทยานแห่งชาติภูผาม่านและลำน้ำพอง เป็นน้ำตกขนาดใหญ่สูงประมาณ 70 เมตร เล่ากันว่าน้ำตกแห่งนี้ร้องได้เพราะบริเวณใต้น้ำตกมีแผ่นหินขนาดใหญ่ยื่นออกมารองรับน้ำตกเปรียบเสมือนลิ้นขนาดใหญ่เวลาน้ำตกลงมากกระทบแผ่นหิน และแฉลบ ไปตามซอกหินต่าง ๆ ทำให้เกิดเสียงดังประหลาดก้องไปทั่วป่า

2.6 ถ้ำปู่หลุบ อยู่ติดกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 201 ภายในถ้ำมีหินงอกหินย้อยแยกเป็นห้อง ๆ ได้ 5 ห้อง มีเกล็ดแวววาว ระเบียบระยับสวยงามภายในถ้ำมีน้ำขังตลอดปี

2.7 ผานกเค้าเป็นภูเขาสูงตั้งตระหง่านอยู่ริมน้ำพอง อยู่ห่างจากตัวเมืองขอนแก่น 125 กิโลเมตร ตามทางหลวงสายขอนแก่น-วังสะพุง (หมายเลข 2 และ 201) ผานกเค้าอยู่ทางด้านซ้ายมือของบ้านดงลาน ลักษณะของผานกเค้าเป็นภูเขาหินสีดำ มีต้นไม้ขึ้นปกคลุมอยู่ประปราย บริเวณที่มองเป็นเค้าโครงของนกได้ชัดเจนควรเดินเข้าไปในศูนย์เพาะชำกล้าไม้ กองบำรุง กรมป่าไม้อยู่อีกฟากหนึ่ง จะเห็นว่าลักษณะผาเหนือจะทยอยปากขึ้นไปมีลักษณะเป็นหงอน ถัดลงมาเป็นหินกลมโค้งต่ำจากส่วนหงอนลงมาเป็นส่วนหัว ตรงกลางมีรอยหินกะเทาะเป็นสี่เหลี่ยมอยู่ในตำแหน่งดวงตา ต่ำลงมาจากส่วนหัวจะถึงแนวปีกทั้งสองข้างที่กางออก

การเดินทาง

อุทยานแห่งชาติภูผาม่าน ตั้งอยู่ระหว่างเส้นทางหลวงหมายเลข 12 และหมายเลข 201 หรือระหว่างเส้นรุ้งที่ $16^{\circ} 38' 48''$ ถึง $16^{\circ} 50' 56''$ เหนือ และระหว่างเส้นแวงที่ $101^{\circ} 42' 14''$ ถึง $102^{\circ} 1' 20''$ ตะวันออก ที่ทำการอุทยานฯ ใช้เส้นทางหมายเลข 201 บริเวณหลัก กม. ที่ 112-113 เลี้ยวซ้ายไปตามถนนลาดยางประมาณ 5 กิโลเมตร ถึงที่ทำการฯ ห่างจากตัวเมืองขอนแก่นประมาณ 117 กิโลเมตร

เส้นทางที่ 1 จากกรุงเทพฯ โดยรถประจำทางและรถปรับอากาศสายกรุงเทพฯ-เลย ตามทางหลวงหมายเลข 201 บริเวณหลัก กม. ที่ 112-113 เลี้ยวซ้ายไปตามถนนลาดยางประมาณ 5 กิโลเมตร ถึงที่ทำการฯ

เส้นทางที่ 2 จากจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยรถยนต์หรือรถโดยสารสาธารณะเพชรบูรณ์-ขอนแก่น ตามทางหลวงหมายเลข 12 และเดินทางตามทางหลวงหมายเลข 201 หลัก กม. ที่ 112-113 เลี้ยวซ้ายไปตามถนนลาดยางประมาณ 5 กิโลเมตร ถึงที่ทำการฯ

เนื่องจากอุทยานแห่งชาติภูผาม่านมีลักษณะทางนิเวศวิทยาที่โดดเด่นคือเป็นเทือกเขาหินปูน และมีสถานที่ท่องเที่ยวหลายแห่ง ทำให้มีการเข้าไปใช้พื้นที่ในเขตอุทยานจำนวนมาก ทำให้สภาพพื้นที่มีการเปลี่ยนแปลงทางนิเวศวิทยา เช่น มีการทำลายป่าเพื่อทำทางไปยังแหล่งท่องเที่ยว การหาของป่าของชาวบ้านที่อยู่พื้นที่ใกล้เคียง ดังนั้นเพื่อให้มีการทำลายป่าลดลงและหายไปจึงจำเป็นต้องมีการศึกษาอย่างจริงจัง เพื่อนำไปสู่กระบวนการเรียนรู้ด้านพฤกษศาสตร์ เช่น ข้อมูลทางด้านอนุกรมวิธานพืช ระบบนิเวศวิทยา ตลอดจนกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อมีการนำมาใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน และเป็นแนวทางในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติต่อไปในอนาคต

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่อศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพของพรรณไม้ในเขตอุทยานแห่งชาติภูผาม่าน
- 2.2 เพื่อศึกษาการใช้ประโยชน์ของพืชในพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูผาม่าน
- 2.3 เพื่อศึกษาสังคมของพืชในป่าแต่ละประเภทที่พบในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูผาม่าน
- 2.4 เพื่อจัดเก็บและรวบรวมข้อมูลของพืชที่พบในเขตอุทยานแห่งชาติภูผาม่าน
- 2.5 เพื่อจัดหนังสือพรรณไม้และเอกสารเผยแพร่ที่พบในเขตอุทยานแห่งชาติภูผาม่าน

3. เป้าหมายและตัวชี้วัด

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
1. ได้ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น การใช้ประโยชน์จากพืช	- มีกลไกและเครื่องมือในการอนุรักษ์ความหลากหลาย
2. มีระบบฐานข้อมูลความหลากหลายทางด้านพืชของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	- ระบบฐานข้อมูลความหลากหลายในระดับประเทศ - มีกลไกการรองรับการดำเนินงานด้านความหลากหลายทางชีวภาพของพืช อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

4. ความสอดคล้องและความสัมพันธ์กับยุทธศาสตร์และแผน

เนื่องจากในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูผาม่าน ยังไม่มีการสำรวจข้อมูลทางด้านพฤกษศาสตร์อย่างจริงจังและถูกต้องตามหลักวิชาการ ดังนั้นเพื่อให้ได้องค์ความรู้ใหม่เกิดขึ้น เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้และสำรวจจัดทำฐานข้อมูลองค์ความรู้ รวมทั้งรวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่นในการศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อให้ชุมชนเล็งเห็นความสำคัญและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและมีการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนและเป็นธรรมเกิดขึ้นในชุมชนและประเทศชาติต่อไปในอนาคต

5. กิจกรรมของโครงการ

5.1 กิจกรรมของโครงการต่อเนื่อง

กิจกรรม	หน่วย นับ	ปีงบประมาณ 2551 แผนงาน	ปีงบประมาณ 2552 แผนงาน	ประมาณการล่วงหน้า		
				ปีงบประมาณ 2553 แผนงาน	ปีงบประมาณ 2554 แผนงาน	ปีงบประมาณ 2555 แผนงาน
1. สํารวจและเก็บ ตัวอย่างพรรณไม้	ชนิด	120	100	80	80	80
2. บันทึกภาพและ ข้อมูลพรรณไม้	ชนิด	120	100	80	80	80
3. ทำแปลงศึกษา สังคมพืช	แปลง	-	8	-	-	-
4. ส่งฐานข้อมูลให้ อ.ส.พ.	ชนิด	200	200	200	200	200
5. จัดทำรายงาน ความก้าวหน้า	ครั้ง	4	4	4	4	4
6. จัดทำหนังสือ พรรณไม้	เล่ม	-	1	1	1	1
7. เสนอผลงานทาง วิชาการ	ครั้ง	-	1	-	1	1

5.2 กิจกรรมการดำเนินงานในปีงบประมาณ 2552

กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้า หมาย	ปีงบประมาณ 2552											
			ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ษ.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
1. ทำแปลงสำรวจ พรรณไม้	แปลง	8		4		4								
2. สํารวจและเก็บ ตัวอย่างพรรณไม้	ชนิด	100		20		20		20		20		20		
3. บันทึกภาพและ ข้อมูลพรรณไม้	ชนิด	100		20		20		20		20		20		
4. ส่งฐานข้อมูลให้ อ.ส.พ.	ชนิด	100			10	10	10	10	10	10	10	10	20	
5. จัดทำรายงาน ความก้าวหน้า	ครั้ง	4			1			1			1			1
6. เสนอผลงานทาง วิชาการ*	ครั้ง	1								1				

* ยังไม่สามารถระบุระยะเวลาขึ้นอยู่กับหน่วยงานหรือสถาบันที่ดำเนินการ

6. ระยะเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดโครงการ

โครงการวิจัยมีระยะเวลาการดำเนินงาน 5 ปี ปีงบประมาณ 2551-ปีงบประมาณ 2555

7. พื้นที่ดำเนินการ

อุทยานแห่งชาติภูผาม่าน จังหวัดขอนแก่นและจังหวัดเลย พื้นที่ทั้งหมด 218,750 ไร่

8. ความพร้อมโครงการและการคำนวณผลตอบแทนของโครงการ

- ดำเนินการได้ทันที
- อยู่ระหว่างการเตรียมความพร้อม (ระบุ) _____
- ยังไม่ได้เตรียมการ

9. แนวทางการดำเนินงาน

ช่วงปีที่ 1 (ปีงบประมาณ 2551) (ตุลาคม 2550-กันยายน 2551)

1. สำรวจและเก็บตัวอย่างพรรณไม้แห้ง ตัวอย่างดองและตัวอย่างมีชีวิต
2. บันทึกและจัดทำฐานข้อมูลพรรณไม้
3. จัดทำรายงานความก้าวหน้าทุก 3 เดือน
4. จัดทำฐานข้อมูลส่งให้ อ.ส.พ.

ช่วงปีที่ 2 (ปีงบประมาณ 2552) (ตุลาคม 2551-กันยายน 2552)

1. สำรวจและเก็บตัวอย่างพรรณไม้แห้ง ตัวอย่างดองและตัวอย่างมีชีวิต (เพิ่มเติม)

2. บันทึกและจัดทำฐานข้อมูลพรรณไม้
3. ทำแปลงตัวอย่างเพื่อศึกษาสังคมพืช
4. จัดทำหนังสือพรรณไม้ 1 เล่ม จำนวน 120 ชนิด
5. เสนอผลงานทางวิชาการ 2 ครั้ง
6. จัดทำรายงานความก้าวหน้าทุก 3 เดือน
7. จัดทำฐานข้อมูลส่งให้ อ.ส.พ.
8. จัดแสดงพรรณไม้ภายในศูนย์ ฯ

ช่วงปีที่ 3 (ปีงบประมาณ 2553) (ตุลาคม 2552-กันยายน 2553)

(เพิ่มเติม)

1. สํารวจและเก็บตัวอย่างพรรณไม้แห้ง ตัวอย่างดองและตัวอย่างมีชีวิต

2. บันทึกและจัดทําฐานข้อมูลพรรณไม้
3. จัดทําหนังสือพรรณไม้ 1 เล่ม จำนวน 120 ชนิด
4. จัดทํารายงานความก้าวหน้าทุก 3 เดือน
5. จัดทําฐานข้อมูลส่งให้ อ.ส.พ.

ช่วงปีที่ 4 (ปีงบประมาณ 2554) (ตุลาคม 2553-กันยายน 2554)

(เพิ่มเติม)

1. สํารวจและเก็บตัวอย่างพรรณไม้แห้ง ตัวอย่างดองและตัวอย่างมีชีวิต

2. บันทึกและจัดทําฐานข้อมูลพรรณไม้
3. จัดทําหนังสือพรรณไม้ 1 เล่ม จำนวน 120 ชนิด
4. เสนอผลงานทางวิชาการ 1 ครั้ง
5. จัดทํารายงานความก้าวหน้าทุก 3 เดือน
6. จัดทําฐานข้อมูลส่งให้ อ.ส.พ.

ช่วงปีที่ 5 (ปีงบประมาณ 2555) (ตุลาคม 2554-กันยายน 2555)

(เพิ่มเติม)

1. สํารวจและเก็บตัวอย่างพรรณไม้แห้ง ตัวอย่างดองและตัวอย่างมีชีวิต

2. บันทึกและจัดทําฐานข้อมูลพรรณไม้
3. จัดทําหนังสือพรรณไม้ 1 เล่ม จำนวน 120 ชนิด
4. เสนอผลงานทางวิชาการ 1 ครั้ง
5. จัดทํารายงานความก้าวหน้าทุก 3 เดือน
6. จัดทําฐานข้อมูลส่งให้ อ.ส.พ.

10. การวางระบบการติดตามและประเมินผล

จัดทํารายงานความก้าวหน้าทุก 3 เดือน ตลอดโครงการ

11. ตัวชี้วัดและแนวทางติดตามประเมินผลสำเร็จ

ตัวชี้วัด	แนวทางติดตามประเมินผลสำเร็จ
1. จำนวนผลงานวิจัยทางด้านพืช	- 3 เรื่อง
2. มีตัวอย่างพรรณไม้ที่จัดเก็บอย่างเป็นระบบสากล	- 1,000 ตัวอย่าง
3. ระยะเวลาในการวิจัยเป็นไปตามแผนงานโครงการ	- ร้อยละ 80
4. งบประมาณไม่เกินปีละ	- 500,000 บาท

12. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

13.1 ทราบจำนวน ชนิดและระบบนิเวศวิทยาของพรรณไม้ในเขตอุทยานแห่งชาติภูผาม่าน

13.2 ทราบจำนวน และชนิด รวมทั้งการใช้ประโยชน์และสรรพคุณของพืชแต่ละชนิด

13.3 ทราบลักษณะสังคมของพืชในป่าแต่ละประเภทที่พบในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูผาม่าน

13.4 ได้ข้อมูลทางพฤกษศาสตร์ที่จัดเก็บและข้อมูลของพืชที่พบในเขตอุทยานแห่งชาติภูผาม่าน

13.5 จัดทำหนังสือและเอกสารเผยแพร่พรรณไม้ที่พบในเขตอุทยานแห่งชาติภูผาม่าน